

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 1/ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', כ"ח בחשוון תשי"ט - 11.11.58, בשעה
09.00.

נכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- כ. ארדיטי
- ב"צ הרמל
- פ. זוארץ
- א. וילנסקה
- ח. יהודה
- י. כמים
- י. ניצני
- ד. נצר
- ר. צברי

מוזמנים:

מר ברסלע - מנהל משרד הסעד.

א) מכתבים שונים שהובאו לידיעת חברי הוועדה; ב) שאילתות; ג) תשובות מר ברסלע.	}	<u>בסדר-היום:</u>

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארם:

היום הזמנו את מנהל משרד הסעד בקשר עם התקציב
הקולך ומתקרב אלינו, כלומר הכנתו לקראת 1959/50.

אולי נקבל פרטים על התקציב הנוסף של
משרד הסעד.

ב"צ הרמל:

היו"ר מ. ארם:
לפני שאתן את רשות הדיבור לפר ברסלע,
אני רוצה שאנו נמשיך במסורת שלנו -
שמיעת השאילתות של חברי הוועדה.

אולם, ברצוני להביא לידיעתכם כמה מכתבים
שנשלחו לוועדה.

ועדת המשנה לפניות הציבור הפנתה אלינו
מכתב מיום 25.9.58. לא אקריא את כל המכתב, אולם זו תלוזה נגד
עובדת סוציאלית, ומצאתי לנחוץ להביא זאת לידיעת משרד הסעד. (ק"מ)

(ב) מכתב מראש העין, מאדם ששמו בן-יוסף,
הגיר בשיכון ג' מס. 130. שוב פעם זוהי תלוזה נגד העובדת הסוציאלית.

(ג) תזכיר בענין המענק הסוציאלית לזקנים.
ועתה, אני נותן את רשות הדיבור לשאילתות.

ד. נצר:
כל אחד מאתנו ודאי קיבל מכתבים. אחד מהם
היה תזכיר ממגדל-העמק. הם טוענים כי זה
שלושה חדשים שלשכת הסעד שם סגורה. לפי התזכיר אני מבינה כי יש
שם 125 משפחות המקבלות סעד באופן קבוע. יש שם גם 25 זקנים שמקבלים
גם כן תמיכה. מה המצב שם?

היו"ר מ. ארם:
קבלנו פניה ממגדל-העמק, והם מבקשים פגישה
עם ועדת השירותים.

ד. נצר:
(ב) בענין גן הילדים בקדימה. דבר זה מופנה
לחברת הכנסת כפרי, אולם היא איננה, אני
מקווה כי בשבוע הבא היא תבוא. גב' כפרי טיפלה בזה והיא יודעת את
המצב השורר שם.

יש שם כאילו שני גנים, האחד של ארגון אמהות
עובדות, והשני משתיך לדתיים. הילדים שהם מחוסי אמצעים נשלחים
ע"י הלשכה, אולם לשכת הסעד מסרבת להחזיק אותם.

(ג) בית-דגון מתאונן על הקצוץ הדרסטי בהקצבה
של משרד הסעד השנה. רציתי לשמוע על המצב הזה.

י. ניצני:
רציתי לדעת, מתי יגיע לסוף הטיפול הבלתי-פוסק
של הזקנים המגיעים להם אותה הקצבה שדרשנו עבורם
למעלה משנה? אין שבוע שלא נכתב משהו עליהם בעתון. מה המצב?

ישנה אשה שקוראים לה "הגנרל של הזקנים". היא
מצ'כיה, והיא מטפלת במצבם של הזקנים.

לפי מה שאנו קוראים בעתונות, מקבלים תמיכות
600 זקנים. בשבוע שעבר הייתי בגבעת-אולגה. זהו ישוב עולים. ישנתי
שם שמונה שעות - משעה 4 אחה"צ עד חצות. רשמתי 24 אנשים שפנו אלי,
שוחחתי עם אנשים שונים, וראיתי את מצבם מקרוב. הדברים שהועלו שם הם
מזעזעים למדי. ידעתי שיש עוני וסבל בארץ הזאת, אולם כל העוני והסבל
של האנשים מרוכז בישוב זה. רוב רובם של העולים הגיעו לשיכון, ויש
מעט מאד הגרים עדיין בבדונים; הילדים משותקים, הנשים חולות רוח וכל
מיני פרעים. אינני יודע כיצד להתגבר על הצרות הללו.

ב. ארדיטי:
אני מצטרף לשאילתה של חבר הכנסת ניצני ביחס
לזקנים. לפני כמה חדשים מד ברסלע הבטיח

לשלוח לנו תקנון, ועד עכשיו לא קבלנו. אינני יודע מה המצב, כיצד מתחלק הכסף וכו'. קשה לחלק את הכסף בקרב הזקנים, האם אפשר קשה לחלק את התקנון?

ר. צברי: שאלתי הראשונה נוגעת לראש-העין. רציתי לדעת, מה נשתנה שם? איזה שינוי חל בכלל בהתאם להמלצותינו, ומהו המצב? פשוט שבכל זאת ישנן עוד פניות.

בהזדמנות זו, רצוני לשאול את מר ברטלע על אדם אחד בשם ..... יעקב. זהו אותו זקן שעובד בבית חרושת לצמר גפן; הוא מקבל 1.250 ל"י ליום. ב-15.10.58, הפעל הוציא אותו מהעבודה, והוא טוען שהוא פנה ללשכת הסעד המקומית, ובקש או שתתן לו תמיכה, או שתינתן לו עבודה מתאימה לגילו. רציתי לדעת, מהי האמת ביחס לאדם זה.

(ב) ביחס לגבי הילדים בקדימה, לא הכינותי את כל הבעיה הזו של התמיכה הלימוד שם.

(ג) בעתונות הרפיעה כתבה על הווסדות לנוער עברייני. זוהי סידרה של מאפרים, הופיעו אולי שלשה מאפרים בעתון "הארץ". בעל המאפרים הוא בשם קוטלר. לדעתי, זהו קטרוב אינם על הווסדות. זה שופט לגמרי את קיום הווסדות הללו. לכן אני מציעה לוועדת השירותים להיכנס לעובי הבעיה הזו, נבקר בווסדות ונראה את המצב שם. היתה פעם ועדת חקירה, והוצעו הצעות, אולם לא קויים שום דבר.

(ד) הייתי רוצה לקבל את המסקנות והדו"חיים אותם עשה פרופסור קליין. קראתי באיזה שהוא מקום שיצא דו"ח כזה, והייתי רוצה לקבלו.

(ה) דובר כאן על מגדל-הענק. במקום זה יש 12 ערות. החיכוכים והקשיים שם הם גדולים. הייתי רוצה לדעת, אם משרד הסעד הנהיג שם את העבודה הקהילתית. הרי מתפקידו לקרב, לפשר, ליישב חיכוכים שבקרב התושבים השונים. הנה, לדוגמה, קראנו שבעל הרג את אשתו; האשה לא ידעה לאן לפנות. כלומר שאין גוף או מוסד אליו יוכלו לפנות על מנת לטפל בהם. האנשים אינם מסתדרים בעצמם. אנו צריכים לתת דעתנו על ענין זה.

(ו) רצוני להעלות בעיה, ואינני יודעת באיזה מקום להעלותה; אינני יודעת אם היא שייכת למשרד המשפטים, פנים או סעד. הכוונה היא לבעיית הזנות. הזנות פושה ומתרחבת בארץ.

אני יודעת שמשרד הסעד מטפל בנוער עברייני. רבים נתפסים בגיל רך. הבעיה הזו של הזנות צריכה להיפתר. אם תגידו שאין זה שייך לנו, הרי שצריך לדעת לאן להפנות בעיה זו, ומה יש לעשות בקשר לכך.

מ. ארם: רצוני לשאול גם כן, בקשר לבעיית הקבצנות. לפי יש לפנות בענין זה? בכל פינה בעיר תמצא קבצן. יש לפתור בעיה זו.

מר ברטלע: הכינותי כמה ראשי פרקים הנוגעים לכמה ענינים בהם נגעו חברי הוועדה בצורת שאילחות.

בענין בני-כרך: הטלנו על מנהלת השירותים, גב' מה-יפית, לצאת ולחקור את הענין. אני מבקש שלא ייעלם מעיני הוועדה שהמדובר הוא בלשכה עירונית השייכת לעירייה. העובדה היא עובדת של העירייה, ואנחנו - כמירה שהפיקוח נוגע לנו - אנחנו משפיעים על עבודת הלשכה.

אילו ידעתי שאתם תגעו בשאלה זו, הייתי
ממציא את הדו"ח של גב' פה-יפית. אולם, אני מעבירו ליושב-ראש
בימים הקרובים.

בקשר לראש-העין: יש לי הרושם שלא כל הדברים
נשמעים היטב. מספרים שמסרתי עליהם במלוא האחריות, בישיבות הוועדה,
איינני יודע משום מה החברים לא בזכרו. אלא נתפסים
במספרים שהועלו בעתונות.

ראש-העין זהו אחד המקומות הקשים ביותר.
כמקום זה מרוכזת עדה אחת; אולם, אין זו עדה אחת. יש לנו תושבים
במקומות שונים בארץ, ו... דומים לאלה שבראש-העין. אתם חושבים
שאלה הם עולי תימן; כי זוהי עדה אחת? לא, אין זו עדה אחת. גב'
צברי אמרה שבגדל-העסק יש 12 עדות. אני מוכרח להגיד שבגדל-העסק
מל לנו יותר מאשר בראש-העין. אני מוכן גם להמציא לכם את הדו"ח
האנדרופולוגי עם המסקנות בקשר לראש-העין.

אני מודיע לכם שאנחנו מנסים בכל האפשרויות
כיצד לטפל בראש-העין, אולם אין לנו רצפט לפיו נלך. אם למישהו
יש רצפט, אזי אומר לכם שפשרד הסעד מוכן יהיה ללכת לפיו.

הוועדה הזו החליטה שאנו נשתף פעולה עם
המועצה המקומית. עשיתי זאת. הזמנתי את קצין המחוז, את נציג
משרד הפנים. לאחר מכן, על ידי ועדה משותפת הוטל הריכוז על משרד
הפנים. אמרתי, אני מקבל זאת. אנחנו החלפנו את המנהלות של
הלשכה. העובדים עובדים על יסודות של פרסטיז'ה. אולם, ברגע
שהורסים את הפרסטיז'ה של העובד, אנחנו לא נותנים לעובד להמשיך
בעבודתו. במשך הזמן - זה ארך תקופה ארוכה - החלפתי את המנהלת.
כיום ישנה עובדת שהיא מטריפולי, והיא מנהלת את הלשכה.

אנחנו יושבים עם ועדת הסעד של המועצה.
כמונן שהם מסוכסכים; זאת איננו יכולים לחקן. וכמונן שמר דראב
איננו רוצה להכיר את אנשי המועצה. אני הזמנתי את מר דראב בשבוע
שעבר, שוחחתי עמו ואמרתי לו, אם יש לו תביעות, בבקשה - הנה, יושבת
כאן המפקחת והיא תעלה את מה שיש לך; נבדוק ונראה מה יש לעשות.
עוד הוספתי ואמרתי לו, כי יש החלטה של ועדת השירותים, האומרת
לשתף פעולה עם המועצה המקומית ועם נציגי הציבור. מר דראב אמר,
כי אין לו מה לדבר.

אכן, דראב זוהי בעיה. בזמנו, הוא פנה
אל מוסדות או"ם בתלונה וביקש שיחזירו אותו לתימן וכו'. (ב. ארדיטי:
הוא רק איים לעשות זאת.) (היו"ר מ. ארם: היה מכתב תלונה כזה.)

יש לי העתק מכתב שהם פונים.

אני מציג בפניכם את הבעיה: אנחנו רוצים להצטרף לצורת
עבודה מסודרת עם המועצה המקומית, ואיננו יכולים לעבוד בד בבד עם קבוצות
של אנשים שאינן רוצות להכיר בעבודה. אני יכול להבטיחכם שאם אנו נכניס
את דראב זה לעבודה הסוציאלית, יימצאו עוד שלושה כמותו. יש בראש-העין
קבוצה כזו אשר צריכים לעשות מאמצים מרובים כדי להתגבר עליה.

רצוני לציין, כי העבודה בלשכה היא הרבה
יותר טובה. אולם, ל-100 איש, לפחות, יש טענות; מהן טענות מוצדקות.
אבל, אל תשאלו אותי עליהן, כי אם אתם שואלים אותי - כיצד אפשר להתקיים
ב-15 לירות לחודש, אענה שאי אפשר. אבל למשרד הסעד אין תקציב יותר גדול.
כל מה שיש למשרד הסעד, פלוס סכום שהוא אינו חייב לתת לתפקיד זה. זהו
אחר - את זה משרד הסעד נותן. הסכומים שניתנים לתמיכות אינם מספיקים
כדי לקיים את המשפחות. אכן התחילו בבדיקת התיקים שנמצאים במשרד הסעד;
אולם ללשכת הסעד אין צוות של בלשים כדי לעמוד על טיב משפחה, אם יש
ביכולתה או אין ביכולתה להתקיים. אבל, אם אחת הצוות של משפחה נוספת
מדי בוקר, בין השעות 8-9, באוטובוס, הרי אין זאת אלא היא נוסעת לעבוד
באיזה שהוא מקום. ומכאן מסיקה לשכת הסעד שיש הכנסה למשפחה הזו, וע"י
כך הלשכה מקטינה את התמיכה.

לצערי, אין שיתוף פעולה מצד העסקנים.
אולם, רצוני לציין כי העבודה כיום (י"ט) הרבה יותר שקטה ומתנהלת,
פחות או יותר, בסדר כלשהו. (ה) ראש הש"י בשטח הזיקנה
כ"מ נאמן: נגיד, שיש אנשים שהגיעו לגיל 45 לפי המסמך שלנו
אין זו זיקנה; אבל ישנם אנשים כאלה העובדים עבודות קשות, כגון:
מחצבות, פרדסים ועוד. אנשים אלה אינם יכולים להמשיך בעבודה כזו,
ולכן הם פונים ללשכה כשהם מצויידיים עם פתק רפואי האומר: "נא לסדרו
בעבודה קלה". (ר. צברי: האם "המסמך" איננו עוזר?) על "המסמך" עוד
ארחיב את הדיבור, אבל לא עכשיו.

אינני מציע לא לוועדה ולא ללשכה לזלזל
בפניותיהם של אנשים בודדים אלה, אבל אני מציע רק לא להפריע למהלך
העבודה של הלשכה ע"י תלונות של בודדים; כך זה ימשך גם להבא, אם
כי חלק מהם צודקים בטענתם שהם אינם יכולים להמשיך לעבוד בעבודה קשה.
הם באים אלי לתל-אביב, אני מדבר אתם וכו'. איני יכול לנהל את
הלשכה שם ולכן אני מקבלם בתל-אביב. הם אינם רוצים לחזור לעבודתם,
ואילו אני מצדי מבקש עוד פעם לבדוק את המקרה. אך במקרים רבים עונים
לי כי אין כל יסוד לפניותם.

הילדים אשר בינתיים מתבגרים מסרבים לעזור
לאב המשפחה, כך הם טוענים. אינני אומר שהלשכה א"ל במאת האחוזים את
מלאכתה, אולם, יחד עם זאת, צריך להתחשב עם תנאי העבודה, תנאי השיכון
של הלשכה הם ללא נשוא. אנחנו עוסקים 4 חדשים על דבר הקמת לשכה.
אם היה מיבנה נאות ללשכה, ודאי שזה היה משפיע על הרספקט, על התנאים.
זה 3 חדשים נמשך איתור המגרש בלבד. יש הפרעה בעבודה, ואיננו יכולים
להטיל מתח על העובדים, כי קיימת סכנה שהעובדים יעזבו את המקום, וזה
שוב יהיה כפי שהיה עם מגדל-העמק. משום כך אני אומר, כי אנו הולכים
בזהירות בענין זה. אסור לסטות מהדרך הזו, יחד עם זאת לא איכפת לי
אם משרד הפנים ישנה את הרכב המועצה.

ר. צברי: בקשנו שהאינציאטיבה תהיה במסקי עזר.

מר ברסלע: אין זה דבר פשוט; זה מצריך תקציב לא קטן.

ידוע לכם שישנו שם מפעל, ומתויד האנשים שם
מתאוננים. פועל שעובד בבית-החרושת רוצה לראות עצמו שייך למשרד הסעד.
יש לנו הסכם עם בית החרושת על אנשים מוגבלים. ישנם אנשים שעובדים
10 ימים במשך החודש, והם משתכרים 60 ל"י. לפי זה הם באים ומתאוננים
כי הם אינם מרוצים מהעבודה. וכשמעמידים אותם על טעותם ואומרים להם
כי הם לא באו לעבודה, הם עונים כי הם אינם יכולים לחיות מ-60 ל"י
לחודש. חושבני שבשטח זה עשינו רבות - האדם עובד מעט ומשתכר 60 ל"י
לחודש. הרי אינכם יכולים לסעון כלפי משרד הסעד מבלי להתחשב שכל זה
נקבע לפי מיכסות. (ח. יהודה: האם האיגוד המקצועי קבע את השכר של
1.250 ל"י ליום עבודה?)

לשכת העבודה של פתח-תקוה כך הסכימה.
הפועלים עובדים מספר שעות ביממה. (ב. ארדיטי: הם עובדים משך כל
היום. אני הייתי שם, וראיתי את העבודה הקשה שהם עושים. הם מקבלים
1.500 ל"י ליום).

אין זה מפעל של משרד הסעד. משרד הסעד
השקיע מאמץ על מנת לשכנע את הזקנים ואת הנכים לעבוד במפעל הזה. כמו
כן השפענו על בעל המפעל להעסיק אנשים אלה.

אני מסכם ואומר, כי איננו יודעים מה
לעשות בראש העין.

ר. צברי: היתה הצעה לדלל את המקום. היו מקרים
שרצו לעבור למשפחותיהם במקומות אחרים.

האם נעשה משהו בשטח זה?

כל עידוד יינתן למשפחה המבקשת לעבור

למקום אחר.

כאשר פרופ' קליין הביא את הצעותיו הראשונות, כשנתפרסמו הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על ההוצאות המינימליות של המשפחות לפי העדות השונות, נדהמנו. באחת הישיבות שלי עם פרופ' קליין התחלתי להדגים לו, והסברתי לו שאני נמצא במין התנגדות! דו"ח שלו לעומת המציאות שלנו. הוא מביא בחשבון שההוצאה המינימלית במזון לעדות היא 20 ל"י לחודש לנפש, בממוצע. פירוש הדבר שהוא מעריך כי משפחה בת ארבע נפשות צריכה לקבל מינימום 80 ל"י במזון; ואם משפחה היא בת שש נפשות - 120 ל"י. ויש עוד דברים מינימליים שאדם צריך לקבל, כמו: לבוש, שכר דירה, נסיעות וכו'. אני מזכיר את ד"ר אפרת, משום שבקשתו לעשות הכל על מנת לרכז את הדברים המינימליים שבהצעותיו של פרופ' קליין. ובזה אני עונה לשאלתו של היושב-ראש, מר ארם הזכיר את מכתבו של ד"ר אפרת.

ביחס למגדל-העמק: מגדל העמק איננה הלשכה היחידה אשר שם אין עובדים סוציאליים. אותו מצב עמד להיות גם בבאר-שבע. אך בבאר-שבע עשינו נסיון חדש. שם העברנו צוות של 4-5 איש, על מנת להקים בית-ספר לעבודה סוציאלית. גם שתי מדריכות העברנו לשם. האחת תהיה שם באופן קבוע, והשניה באה לשם מדי פעם בקעם. אנחנו רוצים להעסיק עובדים מבני המקום, ובמשך הזמן להפכם עובדים סוציאליים.

בוגרי בית הספר שלנו אינם מחזיקים מעמד. קיימת עובדה אחת, והיא: מחסור בעובדים סוציאליים קיים בכל מקום, והם מסתדרים במקום שהם רוצים. משום זה אנו רוצים להדריך אנשים מבני המקום. כלפי מודרכים, הם מקבלים משכורת חלקית.

לקריית-שמונה התנדבה בתו של פרופ' גרוסקא. היא עובדת סוציאלית פסיכיאטרית. השפענו עליה לעבוד שם, ואכן היא הסכימה. היא אישיות, והיא התנדבה לעבוד בקריית-שמונה במשך שנה. עובדים על ידה מבני המקום.

אנו מתכננים לעשות אותו דבר גם בצפת, גם בטבריה ובעוד כמה מקומות אחרים. אבל ישנם מקומות כמו בית-שאן ומגדל-העמק, שאין שם עובדים סוציאליים, ולשכת הסעד צריכה לפעול שם.

מובן שהסכומים שעומדים לרשותנו אינם מספיקים. יותר מזה: אנשי מגדל-העמק עושים כבתוך שלהם; לדעתם יש צורך ביותר כסף. הם אינם משלמים לקופת חולים; כעבור 3 חודשים קופת חולים סוגרת את המרפאה, לאחר מכן פונים אלי, ואז אני פונה לקופת-חולים ומבקש, קודם כל, לפתוח את המרפאה.

אין מקום שאין טענות, ולכל הפחות 50% של המקומות מקופחים על ידינו. אבל משרד הסעד אינו יכול לתת יותר ממה שיש לו. אם אין עובדים סוציאליים, אין זה באשמתנו משום שאנו מחייבים את העובדים ללכת במסגרת של תקציב. לדעתי, לא יושלחו פה שום ועדות משנה וכו'. (ד. נצר: במגדל העמק יש 900 משפחות).

הם היו אצלנו. בשבוע שעבר ישבתי אתם ומצאתי דרך כיצד לפתור את הבעיה; ואין פירוש הדבר שאני הסכמתי למה שהם דרשו. הפתרון הוא זה: מכאן ולהבא, אני אזקוף את הסכומים שביתנים לקופת-חולים לתקציב שלנו. יוצא איפוא שאני משלם באופן ישיר לקופת-חולים. אינני מוכן לעמוד שוב בפני עובדה כזו.

אין זה מוד שלא רק קופת-חולים בענית להם. היא בענית להם משום שהאנשים מתפרעים, מכים את האחיות, וגם אין זה נוח. רצוני לציין, שהסכום שמשלם לקופת-חולים מסתכם ב-4000 לירות. ואין זה סכום קטן.

המצב הקשה בו נתון מגדל-העמק הוא בזה שאין שם עובדים סוציאליים. העובדים הסוציאליים אינם רוצים ללכת למקום זה. כי מדוע ילכו לשם אם הם יכולים להסתדר בעיריית ירושלים, או בכל סביבה קרובה בה יש מקום. קרה כך שלא סדרנו את הבוגרים של ביה"ס שלנו במשך מספר חודשים, הם הסתובבו באפס מעשה. לאחר זמן מה הם באו ואמרו: או שאתם מסדרים אותנו או שאנחנו הולכים לעבוד במקום אחר. וכך הם.

אני חושב שאין זה קל למצוא אנשים מבני המקום, שיסכימו ללמוד עבודה חוציאלית. אבל יחד עם זאת אני סבור, כי למרות שה"סרביס טריניבג" (S/A) עניין של השקעה גדולה, היא שווה.

ביחס ל"קדימה": התובע בעניין זה כותב מכתבים בלתי מקובלים אפילו בארץ דמוקרטית, אבל אין הוא בעל הדבר.

כל ארגוני הנשים מחזיקים ב"קדימה" בני ילדים שאינם בתמיכות משרד הסעד. ומדי שנה בשנה מתנהל טו"ס - זה תלוי בארגון ובהסדפתו; לאחר מכן, יושבת גב' ליבנת ומתייעצת עם העובדים הסוציאליים, ואנחנו מסכמים מה אפשר להוסיף על המספר הקיים של הילדים. ואנחנו, מדי שנה, מוסיפים על מספר הילדים יותר מהתקציב מרשה.

אם ארגון אמהות עובדות עומד על כך שדוקא זה יהיה ב"קדימה", אז אנחנו נמצא את הדרך לשם. על זה ענינו במכתב מנומס, אך התשובה שלהם היתה בלתי מנומסת. מכל מקום, אני מוכן לברר את זה עם ארגון אמהות עובדות.

ביחס לזקנים: אם יש קצנץ או לא, אינני יודע, אני מוכן לבדוק זאת שנית.

אנחנו משלמים עכשיו למענקי זיקנה קרוב ל-4500 יחידות. אנחנו *מחויבים* צ"י יקים באמצעות המכונות של הביטוח הלאומי. 4500 יחידות הם 6170 זקנים. התקציב שמשתלם עכשיו הוא 165 אלף לירות לחודש. יש תמיד שינויים בכמה עשרות זקנים; יש תמותה בקרב הזקנים, ויש כאלה שהגיעו לגיל זיקנה. בחודש זה יהיו קרוב ל-5000 זקנים. דבר זה תלוי בפרוצדורה של ועדות מחוזיות המאשרות את המענקים האלה. התקציב הוא לחודשים אוגוסט-ספטמבר-אוקטובר.

באותו מאמר מתפרסם אבסורד, האומר כי בארץ ישנם 7000 זקנים, בו בזמן שהמספר של הזקנים אשר הביטוח הלאומי איננו מקיף אותם הוא בערך למעלה מ-40 אלף. הרי זוהי פרשה הנוגעת למעלה מ-40 אלף זקנים. (פ. זוארץ: לא כולם מקרי מעד.) זהו בדיוק.

במידה שנאשר למקרי הסעד בצורה בלתי קצ"י יקים הנשלחים ע"י משרד הדואר - הלחץ יהיה גדול יותר. הנה, למשל, פנה אלי פקיד, אשר משכורתו אולי יותר גדולה מזו של מנהל כללי, ואומר לי כי יש לו אם, אשר מטעמים משפחתיים איננה יכולה לצבור יחד אתו, ואם זו עולה לו 120 ל"י לחודש. ועוד הוא מוסיף, כי הוא יכול לתת לה את הסכום הזה, אך יש לה גם הוצאות רפואיות. במקרה כזה אני אומר, שהוא איננו זכאי לתמיכה.

אנו משלמים בממוצע 40 ל"י לחודש. לזקן. אם תיקח 20 אלף זקנים, הרי שנצטרך סכום של 8 מיליון ל"י לשנה.

חשבנו להגיע ל-5200 יחידות, וכך נתפרסם פעם מספר זה טעל הנמה של הכנסת. אנחנו עכשיו הרחבנו ורוצים להגיע ל-6000 יחידות, ואז התקציב צריך להיות יותר גדול. משום זה בקשנו תוספת תקציב לשנה הבאה.

אתם יודעים שהתמותה בקרב הזקנים היא גבוהה, בעקב כך צריך היה להקטין את מספר התמיכות, אבל אין זה כך. אולי יהיה המספר סטטיילי ואחר כך יתחיל לרדת. הלחץ הוא כל כך גדול שאיננו יכולים להמחית מהמספר של התמיכות. אם יוצא מישהו, אנו מוסיפים אחר במקומו.

אני רוצה לציין שיש עוד בעיה, והיא חטורה: אם הסוכנות והשלטון המקומי לא יהיו מוכנים, באיזו מידה, להקציב בשנה הבאה את הלקם כדי להמשיך באותם הממדים כפי שאנו עושים עכשיו, הרי שיש צורך קשה מאד. נדמה לי, כפי בעיית הזקנים ידועה והתמונה צריכה להיות ברורה; ואין לנו שום קשר. מה שמתפרסם בעתונות. כבוד העתונות מונח במקומו, אך היא איננה מתמצאת בבעיה זו.

הוצעה הצעה בכנסת להקיף את כל הזקנים. פירוש הדבר להטיל עוד *20 מיליון* ל"י על קופה זו.

חבר הכנסת ניצני שאל בקשר לגבעת-אולגה, הריני משיב: אני מציע לחבר הכנסת ניצני לנסוע לעוד כמה מקומות ויראה שגבעת-אולגה זה לא מקום מפגיפי. (חריאת: יסע ללבית-שמש) השיטול גבית-שמש הוא סוגת או יותר בסדר. *במחלקת* בבית שמש היא אחרת.

עוד לא ראיתי אף משפחה אחת שעברה ממקום למקום מפני שקבלה תמיכה יותר גדולה. אבל אינני יודע מדוע חבר הכנסת ניצני הביא את זה לישיבה? הוא טוען, כי יש בגבעת-אולגה חולי רוח. חולי רוח, חבר הכנסת ניצני, יש בכל מקום, וקיים עבורם חוק. אני יודע מהו המצב בשטח זה. אולי תזמינו את משרד הבריאות לענין זה? (ד. בצר: אינני מסכימה לזה שמעור הוא סעד לכל הפרטים.)

אביא בפניכם דוגמה משוועת. אני בתור מנהל משרד הסעד מתנגד ליחס הזה. בבאר שבע היה מקרה כזה, שהיו צריכים להעביר חולה נפש, בהתאם לצו בית המשפט, לעכו. אמרו לי שמוכרחים להעבירו באוטו. העברה כזו צריכה לעלות 130 ל"י. אל תתמהו, מנאר-שבע לעכו זהו מרחק רב, אולי חוזר ריק. אנו משלמים בעד אמבולנס מבאר-שבע לצריפין 50 ל"י. אני שאלתי במקרה דנן, מה זה נוגע לי? למה אנחנו, משרד הסעד? אומרים לי: משרד הבריאות ענה להם כי להם יש תקציב להחזקת חולי נפש, אולם אין להם תקציב להסעת חולים. אמרתי: כי לנו גם כן אין תקציב.

יש חוק במדינה, יש משרד אחראי לכך. אמבולנסים דורשים תשלום. משרד הבריאות טוען כי אין לו תקציב להסעת חולים. זה נכון שאין. אולם, אני מפנה את שימת לב ועדת השירותים לבעיית האשפוז. בעיה זו צריכה פעם אחת להיפתר. אני בדעה, כי למשרד הסעד אין כל שייכות לבעיית האשפוז. אבל אם קובעים שמשרד הסעד, או צריך להקציב לו כסף למטרה זו.

ביחס ל"עמידר": לי יש טענות כלפי "עמידר". חבר הכנסת ניצני, "עמידר" לא הוציא משפחת סעד אחת מדירתו. אני בעצמי מטפל בבעיה זו. ישנם מקרים שאנשים לא משלמים ל"עמידר" סכומים צנועים והם עוברים לאיזה שהוא שוכן. אם יבואו ויאמרו לי ש"עמידר" הוציא מטלסלים, לא אאמין, כי אין זה נכון. תבדקו ותראו הסברים אחרים לגמרי. אנחנו לצדם של מקרי הסעד ולא לצדו של "עמידר". אבל ישנם כאלה שאינם משלמים סכומים כמו, 300 או 400 לירות. ישנם גם מקרים לא צודקים מצד עמדה. לצערי, בוועדה שטיפלה בקביעת שכר הדירה והעלאתו למקרי הסעד, לא השתתפו ניצני משרד הסעד. לפחות היינו צריכים להימצא שם.

בקשר לתקנון של פעולת הקרן, רצוני לומר כי זה שלוש פעמים שינו אותו. אני באמת נמצא במבוכה שעד כה לא קבלתם אותו. השינויים נקבעו ע"י ארבעת הגופים המשתתפים; הם הוכנסו לאורך הלחץ שהלך וגבר. אני מקווה כי מחר אעביר לחברי הוועדה את התקנון שנמצא אצלי.

ביחס למוסדות: אני מקבל את דעתו של יוסב-ראש הוועדה שהבעיה הזו ראויה להיות בדונה באופן נפרד. רצוני להגיד רק שני משפטים: חברי ועדת השירותים נתבקשו כמה פעמים לבקר במוסדות. צר לי על המסיבות ועל העובדה שחברת הכנסת כפרי - אשר היא במיוחד מתענינת בבעיה זו - איננה. יש לנו מועצת מעונות, והשופט שילה עומד בראש מועצה זו; כמו כן מר חלמון - ב"כ המשטרה, ניצני עליית הנוער וניצני משרד הבריאות - ד"ר פלדמן - כל אלה משתתפים במועצה זו. הם יפרסמו את דעתם המוסמכת על המוסדות, אני סובר שאסור לא לנו ולא למוסד כזה חשוב להיכנס לפולמוס המאמרים שבעתונות. אנו עוד נשב ונדון על המאמרים האלה.

אנחנו מספלים במספר ילדים - אני מעריך אותם כאלף, אולי יותר מזה, נאמר עד אלפיים ילד - אשר הם בארץ לא נקלטו בשום בית-ספר, ואף לא נקלטו במשפחה. את אלה מביאים אלינו ואכן הם נמצאים בטיפולנו. אם אתם מעריכים שאנחנו מלאכי השדת, שאנחנו הופכים אותם למה שהם צריכים להיות - אזי זו אשליה. הטיפול בהם הוא קשה ביותר. אם אנחנו מגיעים לאחוז מתקבל על הדעת - ואני יכול לתת לכם חוות דעת של בעלי שם ביבלאוטיים; מר סמית אמר כי הוא מוכן לייצג את העבודה שלנו במועצה שתתקיים בקיץ בארצות-הברית - אם אנחנו מגיעים לאחוז מתקבל על הדעת של חינוך הילדים, הרי שזהו הישג שנעשה מתוך מאמצים רבים.

שאלתי את אותו עתונאי: האם יש לנו מחנכים אידיאליים? אם יש כאלה, תן לי מחנך אחד, מנהל אחד. (ר. צברי: מה זה תן לי? למה לא תכין?) את יודעת, אם אכריז סמינריון על פעולה זו, כמה כאלה יבואו? - מועמדים לא יהיו. (ר. צברי: זה לא נכון). (ר. נצר: לא ימצאו כאלה).

הייתי פעם קרוב יותר, חברת הכנסת צברי, לשטח החינוך; אני הייתי מפקח על בתי-ספר ואני בעצמי יושבתי עם אנשים שאינם מורים ואמרתי להם לכתה מכיון שלא היו לי מורים. אני יודע את המציאות. (ר. צברי: אם המוסדות שייכים למשרד הסעד, הרי שעל משרד הסעד לדאוג לכך). אני מסכים שאנחנו צריכים לדאוג.

אגלה לכם סוד, אני חדל לשלוח סטיפנדריות לתלמידים שנוסעים להשתלם בחו"ל, כי ברוב המקרים הם רוצים לעבוד בקליניקה של משרד הבריאות.

למגדל-העמק לא אקבל אף עובד. רוב הלומדים אינו חוזר אלינו.

ביחס לדו"ח של פרופ' קליין אני רוצה לומר כי הדו"ח עם התרגום העברי נתפרסם שלשום. אנחנו נעביר אליכם את התרגום. אני מבקש שחברי הוועדה להשתחרר מהביטויים החריפים שלו. אמרתי לפרופ' קליין, כי הוא משיב את ההיפך ממה שהוא רצה, משום שהקוראים את הדו"ח ישימו לב לפיקנטיות של ההצעות ולא על ההצעות הקונקרטיות שלו.

בעיית הזנות איננה שייכת למסגרת משרדנו. הבעיה היא מסובכת. אין חוק אשר אוסר את הזנות. יש חוק שאוסר לדבר עבירה. אני חושב שקיימת ועדה לענין זה ופרופ' גרושקא יושב ראש הוועדה. כדאי היה לזמן אותו ולשמוע על בעיה זו.

הבנות השפוטות מגיעות אלינו.

היו"ר מ. ארם: אני מהסס, אינני יודע אם ענין זה שייך לנו או להעדת הפנים. על כל פנים אין לי שום ספק שוועדת השירותים מטפלת בענינים סוציאליים, וזה שטח שלה.

מר ברסלע: בענין פושטי היד: אנחנו ניסינו לספל בזה. אף זה ענין מסובך. לא בכל מקום קיימים חוקי עזר שהרשויות המקומיות אוסרות פעולה זו. הפעולה הראשונה צריכה להיות משטרתית. באיטליה מוצאים חוקים סוציאליים רבים אך הם אינם יכולים לבצעם.

הפתרון לבעיה זו היא, אולי, טיפול במשפחות הללו. זאת אומרת, אם הקבצן הוא בודד, אז צריך להעסיק אותו באיזה שהוא מוסד. יש מקרים - כמו שני העוורים שישנם בתל-אביב - עשינו למענם הכל, אך הם אינם זקוקים לעזרה. המשטרה לוקחת אותם, עוזרת אותם, אך הם חוזרים.

מי שהיה בארצות כמו צרפת, או אנגליה - שם יש חוקים. בצרפת, אתה יושב בבית קפה, נכנס אדם ומנגן לך, ואז אתה חייב לשלם לו.

מכל מקום, לא מצאנו את הפתרון אשר מדינות גדולות יותר לא מצאו. אבל יש לנו קושי נוסף והוא, המעברות הקרובות לעיר אשר הן מספקות את האנשים האלה. דרך אגב, הצענו גם בשנה שעברה להקים מוסד לטיפול במספר מסויים של קבצנים, אך האוצר אומר כי אין לו תקציב לזה. מובן שאם יקצינו לנו למטרה זו, נספול בקבצנים. אני מוכן להדגיש את הסעיף הזה שהיה מובח בצל - טיפול בקבצנים. אני יודע שעיריית ירושלים מטפלת בקבצנים והקציבה 10 אלפים לירות למטרה זו; היא צריכה להקצוב נוסף ל-10 אלפים הלירות שלנו עוד 10 אלפים לירות. אבל זה תלוי בתוצאות הדיונים האלה.

פ. זוארץ: בעקבות התיאור של המוסד "עגן", רצוני להוסיף ולומר, כי מתברר שמנהל המוסד ואשתו עובדים שם. חושבני כי זוג לא צריך לעבוד ביחד. מנהל המוסד לא יכול לפקח על אשתו, והוא נותן לה לעשות מה שנראה לה.

מר ברסלע: אם נקבל החלטה כזו, אנו עלולים להפסיד את מחצית מנהלי המוסדות שלנו. זהו אחד הדברים המושכים את המנהל להימצא במוסד ולנהלו. הוא גר שם, אשתו גם כן עובדת על ידו (ד. נצר): זה דווקא לטובת המוסד).

הבחורה שבמוסד "עוגן" בדמה לי שהיתה מורה, היא איננה מדופלמת, אך היא גמרה גימנסיה. צריך לדעת כיצד לבנות שיעור. אני חושב שילדים כאלה אשר שמונה שנים בבית ספר יסודי לא למדו לקרוא ולכתוב, הם ילדים קשים לחינוך. אז המורה מתחילה להסביר להם מה זה צוללת, ותוך כדי הסברה הם לומדים לקרוא את המלה צוללת; זה מענין אותם.

הי"ר מ. ארם: אני חושב שאנחנו קבלנו תשובות מקיפות על השאלות שלנו. מה שנשאר לנו הוא, בעיית התקציב. סעיף זה יעמוד בפנינו בשבוע הבא.

אני אציע שוועדת המשנה תעבור על כל המכתבים הדניים בבעיות הקבצנות והזנות. ועתה נקשר לסיורים: אני מציע שאנו נבקר במוסדות של עבריינים. נקיים בשבוע הבא, כיום ב', סיור.

ובאחרונה, רצוני לברך, בשם חברי הוועדה, את חברת הכנסת דבורה נצר הנוסעת בשליחות לטוקיו: צאתך לשלום ובואך לשלום! אני בטוח שתרמי תרומה כבירה בעבודתך שם.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11,00.